

**TRENING PROGRAM I OKVIR ZA
JAVNE POLITIKE ZA RAD NA
SMANJENJU NASILJA U
KONTEKSTU EU INTEGRACIJA –
NOVI PAZAR, SJENICA I TUTIN**

KOMENTARI I REFLEKSIJE

Komentari i refleksije

Trening program i okvir za javne politike za rad na smanjenju nasilja
u kontekstu EU integracija – Novi Pazar, Sjenica i Tutin

O projektu:

Ova publikacija nastala je u okviru projekta “Evropa sa nama: promocija EU vrednosti u jugozapadnoj Srbiji u kontekstu oporavka od COVID-19” koji je podržan od strane ambasade Nemačke u Srbiji. Projekat ima dva osnovna cilja – da unapredi kapacitete i znanja trenutnih i svih budućih pružalaca usluga i donosioca odluka na lokalnom nivou i da uspostavi mehanizam kontinuiranog učenja i izgradnje kapaciteta osoba koje zagovaraju javne politike u skladu sa EU vrednostima na lokalnom nivou.

Centri za socijalni rad i srednje škole

- Centar za socijalni rad smatra da nije došlo da značajnog smanjenja broja počinitelaca nasilja u porodici u protekloj godini od primene Zakona, možda je brojka i malo veća, što je zabrinjavajući podatak s obzirom na velika očekivanja od primene Zakona. Postalo je jasno da nešto ne funkcioniše dobro – da li je reč o kaznenoj politici ili nekim drugim mjerama?
- Većini je jasno šta je nasilje, koji su razlozi za nasilje, ali su mehanizmi za njegovo sprečavanje nikakvi. U školi može da se deluje samo preko timova za zaštitu dece od vršnjačkog nasilja.
- Jedan od „problema“ je i taj što roditelji ne znaju šta je vršnjačko nasilje, šta je uopšte nasilje, ne znaju da ga prepoznaju i adekvatno reaguju. Roditelji su prosto neupućeni zato ih je neophodno edukovati, naročito majke.
- Šta da radimo s učenicima s posebnim potrebama koji su nasilni, a roditelji ih nisu prijavili kao učenike s posebnim potrebama? Postoji li mehanizam koji će primorati roditelja da prihvati obrazovanje po posebnom programu?
- Imamo mehanizam, **mehanizam smo svi mi**. Imamo mi dobre zakone samo da ih ispoštujemo i mi smo deo svega toga.
- Jedan od problema Centra za socijalni rad je manjak stručnog kadra – 40 psihologa i pedagoga u školama, a CZS ima jednog radnika koji radi na problemima maloletničke delinkvencije.
- Kada slučajevi dođu do CZS uglavnom je kasno, skoro se ništa ne može uraditi, zato je bitno raditi sa decom u školama.
- **Niko nije kriv, svi su odgovorni!**
- Jedan od problema u školama u kojima je zabilježeno brutalno nasilje je taj što nastavnicima nije dozvoljen pretres niti da pitaju učenika da li nosi oružje. S druge strane, djeca navode da se boje za vlastitu bezbjednost i zbog toga nose oružje, kao dodatni razlog za to je brutalan čin nasilja nakon kojeg lice koje je počinilo nasilje nije otišlo na izdražavanja kazne u vaspitno-popravni dom. Problem nemogućnosti pretresa u Tehničkoj školi riješen je tako da je donesena odluka da se na inicijativu Saveta roditelja može se povremeno vršiti pregled đačkih stvari. Ali zvaničan pretres nije dozvoljen.
- Dete koje krene u srednju školu treba da dođe s dosijeom iz osnovne škole – u dosijeu navesti sve karakteristike, mišljenje nastavnika, razrednog starješne i onda će biti lakše srednjoj školi da da radi.
- U Tehničkoj školi je na sastanku sa Savetom roditelja govoreno o dosijeima učenika i prijedlog je usvojen s tim da bi srednje škole ciljano tražile dosjee učenika koji su problematični, što stvara novi problem jer srednje škole ne znaju ko su ti učenici.
- Posjedovanje dosijea je značajno jer, ako je učenik kršio pravila škole i zbog lošeg vladanja biva isključen, u napomeni mora da stoji razlog isključenja. I to je dobar parametar drugoj školi da ga ne primi. Ranije su učenici nakon isključenja bez ikakvih problema mogli jednostavno da se prebace u drugu školu.
- Cilj Zakona je što brža i efekasnija zaštita žrtava nasilja u porodici. Nastavnik, psiholog, školski tim, ako prepoznaju nasilje, upućuju na CZS. Nasilje je najlakše prepoznati na času fizičkog – odmah da se obavijesti policija, Centar, obavi ljekarski pregled djeteta.

- Ukoliko policajac procijeni da nema potrebe za hitnom mjerom, a nasilje se ipak dogodi, onda se on smatra odgovornim. Takođe, može biti kažnjen novčanom kaznom kao i uposlenici CZS-a i tužilaštva.
- Zakon je predvidio da se imenuju lica određena za vezu, to su **kontakt osobe**. I nijedan državni organ nije imenovao to lice određeno za vezu (Član 24 Zakona o sprečavanju nasilja o porodici). Da bi obavještanje bilo brže, lica određena za vezu bi se trebala obavještavati i međusobno komunicirati.

Savet za rodnu ravnopravnost

- Nasilniku se izriče zabrana kontakta sa žrtvom. Ako pozove žrtvu, on krši privremenu mjeru. Nakon toga sledi zatvor do 60 dana.
- Ove mjere se nekada mogu i zloupotrijebiti – žrtva uspostavlja kontakt s nasilnikom, a onda ga prijavljuje za kršenje privremene mjere.
- Veliki broj žena u Novom Pazaru je „ucijenjen“ i tako su stavljene u položaj da moraju da trpe nasilje.
- Kao i žene i muškarci trpe nasilje, iako u manjem broju.
- Svi bismo mi znali da radimo i kako da radimo dok nas neko ne zaustavi i kaže: „E, ovde je dosta!“

Savet za bezbednost

- Najvažnija je stvar da savesno i odgovorno radimo ono što smo prihvatili da radimo.
- Što se tiče ravnopravnosti polova mi imamo zakonom regulisane odnose da u značajnim organima trebalo bi da je 30% manje zastupljenog pola što je u većini slučajeva uvijek žena. Sada se na odgovarajućim pozicijama moraju primati i lica iz tzv. ranjivih grupa, pa se i njima na papiru daje neko pravo.
- Od 210. do 2018. donijet je niz zakonodavnih reformi, uspostavljene su ustanove koje se bore protiv nasilja, ali u praksi nema pomaka. Zašto? Zbog nedostatka saradnje među ustanovama. **Moraju ljudi da se povežu!**
- Državni organi Republike Srbije nisu preduzeli nikakve mjere povodom napada na imama Bor-džamije, pokušaja paljenja automobila drugog imama, napada na fudbalere Jošanice iz Novog Pazara.
- Od 2000. godine Bošnjaci su podržali sve demokratski izabrane predstavnike srpskog većinskog stanovništva i pružili bezrezervnu podršku, ali se politika Beograda prema Sandžaku uopšte nije promijenila.

- Mi ni dan danas ne znamo koji je nacionalni sastav u Policijskoj upravi, a predstavnik PU, da li po nečijem naređenju ili vlastitom nahođenju ne prisustvuje sjednicama Savjeta za bezbjednost, to nam je pokazatelj da oni jednostavno ne mare.
- **Zašto se ne sprovodi Strategija?**
- Islamska zajednica ostaje opredijeljena ka rješavanju suštinskih, ključnih problema muslimana i svih drugih građana na ovom prostoru i svakako će dati doprinos da se riješe problemi rodne ravnopravnosti, ali i drugih vidova diskriminacije.
- Veliki problem je nasilje u porodici koje je kao neka nevidljiva pojava jer često nismo svjesni koliko je to rasprostranjeno – tek kad vidimo koliko je djece s poremećajem u ponašanju postaje nam jasno da je to rezultat poremećenih odnosa unutar porodice.
- Bez zajedničkog rada političkih partija, javnih ustanova, obrazovnih ustanova, ne možemo postići željene rezultate u društvu. Državni organi bi mogli mnogo više raditi, ali ako ih mi zajedničkim radom ne natjeramo da djeluju i postupaju, onda ćemo se suočiti sa situacijom da njih to ne zanima.
- Novi Pazar i dalje nema zaštitnika građana, a trebao bi da ga ima. Kada je reč o nasilju u porodici on može da ispita da li su organi lokalne samouprave i ustanove postupile u skladu sa zakonom i jesu li nekom neko pravo uskratili. Drugo, zaštitnik građana na nivou republike može da mu delegira pravo da postupa u pojedinim slučajevima, npr. ako neko kaže *policija nije adekvatno reagovala, nisu me zaštitili kao nekog ko je bio žrtva nasilja u porodici*. Takođe, može da konstatuje da neki drugi organ nije adekvatno reagovao i mi onda imamo nekog ko je ovlašćen da se konkretno bavi tim pitanjima. Nijedna od lokalnih samouprava u Sandžaku nema to lice.
- **Moramo decu učiti da prepoznaju nasilje i to još od predškolskog doba!** Deca ne razumeju šta su seksualni odnosi

Konačan zaključak:

- 1) zatražiti informacije od Saveta zašto se ne održavaju sednice i kada će se održati;
- 2) zatražiti izveštaje vezane za nasilje u porodici od CZS, policije i tužilaštva;
- 3) razvoj programa edukacije svih prosvetnih radnika kako da prepoznaju nasilje u porodici, šta da rade posle i kome da se obrate?

Ova publikacija nastala je u okviru projekta "Evropa sa nama: promocija EU vrednosti u jugozapadnoj Srbiji u kontekstu oporavka od COVID-19" koji je podržan od strane ambasade Nemačke u Srbiji. Projekat ima dva osnovna cilja – da unapredi kapacitete i znanja trenutnih i svih budućih pružalaca usluga i donosioca odluka na lokalnom nivou i da uspostavi mehanizam kontinuiranog učenja i izgradnje kapaciteta osoba koje zagovaraju javne politike u skladu sa EU vrednostima na lokalnom nivou.

